

Broj: 03/10-50-18-43-12/24
Sarajevo, 29.10.2024.

Istraživanje broj: 364
Vrsta istraživanja: AN

NAORUŽAVANJE SRBIJE I HRVATSKE

Pripremila:
Nihada Jeleč

Istraživanje je namijenjeno poslanicima i delegatima, koji mogu postaviti dodatna pitanja, sugestije i komentare na email adresu: istrativacki.sektor@parlament.ba.

Javnost Bosne i Hercegovine može komentirati radove, ali Istraživački sektor nema mogućnost da odgovara na komentare i diskutira o istraživanju.

Informacije navedene u sadržaju istraživanja važeće su u trenutku pripreme istraživanja i one se ne ažuriraju nakon objave istraživanja.

Istraživanje ne odražava zvaničan stav Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (PSBiH).

Sadržaj

I. Uvod	3
II. Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja.....	3
III. Općenito o finansiranju odbrane u regiji	4
IV. Srbija.....	5
IVa. Strateški dokumenti.....	5
IVb. Naoružavanje i modernizacija Vojske Srbije.....	7
IVc. Uvođenje obaveznog vojnog roka.....	10
V. Hrvatska	10
Va. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske.....	11
Vb. Nabavka novog naoružanja i opreme za Hrvatsku vojsku	13
Vc. Nabavka njemačkih tenkova, turskih dronova i samohodnih haubica	16
Vd. Uvođenje obaveznog vojnog roka.....	17
VI. Izvori.....	18

I. Uvod

Rad je pripremljen na osnovu javno dostupnih informacija o naoružavanju vojski Srbije i Hrvatske u periodu od 2014. do 2024. godine. Prvenstveno su korištene informacije koje dolaze iz službenih izvora i službenih dokumenata, ali budući da se radi o osjetljivoj temi o kojoj tražene države sve manje javno objavljuju detalje, korišteni su i sekundarni izvori informacija u dijelovima u kojima je to bilo neophodno.

U radu su navedeni i aktuelni strateški dokumenti Srbije i Hrvatske koji se odnose na nacionalnu sigurnost i odbranu, ali samo dijelovi vezani za Bosnu i Hercegovinu, direktno ili indirektno, kao i najave uvođenja obaveznog vojnog roka u gore spomenutim državama, u skladu sa zahtjevom ovlaštenog naručioca.

II. Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja

Sigurnost Evrope je izuzetno važno i aktuelno pitanje, a u okviru toga stanje i modernizacija oružanih snaga u regiji. Međunarodni akt čija je osnovna svrha očuvanje i unaprjeđenje sigurnosti i stabilnosti u regiji jugoistočne Evrope posljednjih skoro 30 godina je [Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja](#). Potpisan je 14. juna 1996. godine u Firenci i dio je vojne dimenzije [Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini](#) (Daytonskog sporazuma), Aneks 1-B, Član IV o regionalnoj stabilizaciji.

Sporazumom je uspostavljen nadzor nad naoružanjem u cilju njegovog smanjenja na dogovoren nivo. Ovaj akt propisuje konkretne limite [za pet kategorija naoružanja](#) (borbene avione i jurišne helikoptere, tenkove, oklopna borbena vozila, artiljeriju kalibra 75 mm i više), a pored toga određuje i mehanizme nadzora kroz režim inspekcija, razmjenu informacija i verifikaciju.

Države strane Sporazuma¹ od 2006. godine su: Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Republika Hrvatska i Republika Srbija. U međuvremenu su Hrvatska i Crna Gora postale članice NATO-a, Srbija je proklamirala vojnu neutralnost, dok je Bosna i Hercegovina ušla u kandidatski proces prijema u NATO, što je kod potpisnika utjecalo na obim i vrstu oružja. Međutim, sada se u vojnim arsenalima oružanih snaga država potpisnica nalaze i borbeni sistemi kojih nema u ovom dokumentu, jer su u međuvremenu vojske u regiji nabavile raketne sisteme, top-haubice, dronove i druga sredstva. [Vojni analitičari](#) objašnjavaju da se sada kontrolira samo ono što se ponudi u magacinima ili na poligonima i da postoje određena ograničenja te da limiti koji su prethodno ograničavali broj oružja više nisu validni, tim prije jer vojske u regije prednost u nabavci daju kvaliteti, naprimjer, većem dometu i preciznosti oružja.

Dopuna Sporazuma iz 2014.

Ministarsko vijeće OSCE-a donijelo je Odluku o prijenosu kontrole naoružanja isključivo na stranke potpisnice, a [Amandman na Sporazum](#) o subregionalnoj kontroli naoružanja potisala su 4. decembra 2014. godine u Bazelu četiri ministra vanjskih poslova - Zlatko Lagumdžija (Bosna i Hercegovina), Igor Lukšić (Crna Gora), Vesna Pusić (Hrvatska) i Ivica Dačić (Srbija), u prisustvu predstavnika zemalja Kontakt grupe – Francuske, Savezne Republike Njemačke, Italije, Ruske Federacije, Ujedinjenog Kraljevstva i Sjedinjenih Američkih Država. Na taj način okončan je mandat OSCE-a i

¹ Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja potpisale su 1996. godine Bosna i Hercegovina, Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska, Republike Hrvatske i tadašnja Savezna Republika Jugoslavija.

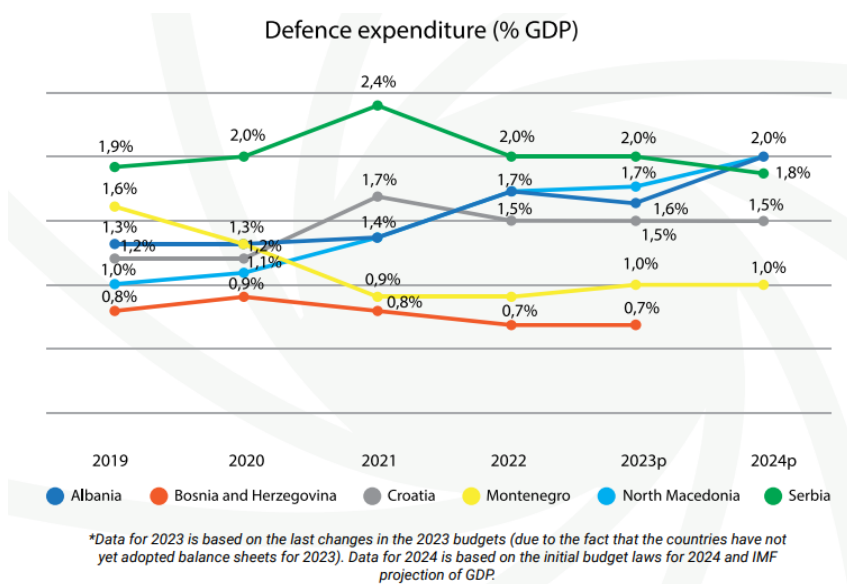
[kontrola naoružanja prepuštena je potpisnicima Sporazuma](#) koji se bilateralno dogovaraju – kad će i gdje vršiti nadzor.

III. Općenito o finansiranju odbrane u regiji

Države članice Organizacije Sjevernoatlantskog ugovora (NATO-a) trebalo bi da izdvajaju 2% BDP-a za odbranu, a taj postotak definiran je 2014. godine nakon ruske aneksije Krima i nestabilnosti na Bliskom istoku. Cilj od dva posto nije obavezan, već se smatra smjernicom za članice NATO-a, što se odnosi i na dvije Bosni i Hercegovini susjedne države članice Saveza - Hrvatsku (od 2009.) i Crnu Goru (od 2017. godine).

Važno je istaći da Srbija, koja je 2007. godine proglasila vojnu neutralnost, najviše ulaže u finansiranje i opremanje svojih oružanih snaga u regiji u smislu [modernizacije](#) vazduhoplovnih, protivavionskih i protivoklopnih sistema te radi na razvoju novih artiljerijskih sistema. Također, Srbija ima i izuzetno razvijenu vojnu industriju u smislu proizvodnje oružja i municije.

Grafikon koji pokazuje koliko države regije izdvajaju za odbranu preuzet je iz izvještaja „[Balkan Defence Monitor 2024](#)“ Beogradskog centra za bezbjednosnu politiku (str. 15).

U kontekstu odluka Srbije i Hrvatske da povećaju svoje vojne zalihe pod agendom jačanja odbrane, što obuhvata nabavku modernog oružja i vojnih tehnologija, profesor i vojni stručnjak [Berko Zečević](#) istakao je sljedeće: „Ono što je zanimljivo, da će biti nužno da ove sve zemlje duboko preispitaju svoju strategiju odbrane imajući u vidu da sada u svijetu dominiraju bespilotne letjelice i municija koju te bespilotne letjelice mogu nositi. Istovremeno će doći do toga da će se težište morati davati na elektronskim sistemima zaštite teritorija, radarskim sistemima za neutralizaciju radarskih prijetnji i tako dalje“.

IV. Srbija

Srbija ima najveće izdatke za odbranu u regiji za koju izdvaja 2% BDP-a (2023.), prema podacima Beogradskog centra za bezbjednosnu politiku koje je naveo u izvještaju „[Balkan Defence Monitor 2024](#)“. Osim toga, budžet Srbije namijenjen za odbranu je umjereno transparentan, sa nekoliko programa i projekata koji su navedeni pod stavkom „opremanje Vojske Srbije“ ili „kapitalni izdaci“, ali bez povezivanja s konkretnim nabavkama.

Od 2016. godine Srbija konstantno povećava budžet za odbranu. Rashodi iz budžeta za ovu namjenu su iznosili 8,05% u 2023. godini. Pored toga, njen sektor odbrane konstantno dobija različite donacije, npr. od Kine, Sjedinjenih Američkih Država, Rusije itd.

Srbija je u 2023. godini potpisala četiri međunarodna sporazuma o donacijama koji se odnose na odbranu - jedan sa Kinom i tri sa SAD-om. U martu 2023. Srbija i Kina su potpisale sporazum o vojnoj pomoći Srbiji, odnosno donaciji od 6,7 miliona američkih dolara, ali nije precizirano o čemu se tačno radi niti su kasnije objavljeni bilo kakvi drugi podaci o toj donaciji.

Sjedinjene Američke Države su godinama bile najvažniji donator Srbije u sektoru odbrane. U toku 2023. donirale su ukupno 252.806 američkih dolara. U okviru Fonda Globalne inicijative za mirovne operacije, Vojska Srbije je dobila donaciju od 155.832 dolara za pokrivanje troškova skladištenja i transporta montažnih objekata, kao i donaciju vojnih šatora “Shelter Base X307 16x35” vrijednu 75.232 dolara te IT opremu vrednosti od 21.742 dolara.

IVa. Strateški dokumenti

Najvažniji strateški dokumenti koji se odnose na sektor odbrane Republike Srbije su Strategija nacionalne bezbjednosti i Strategija odbrane. Iz tih obimnih dokumenata u nastavku su navedeni samo dijelovi koji se direktno ili indirektno odnose na Bosnu i Hercegovinu.

Strategija nacionalne bezbjednosti Republike Srbije

Ova [Strategija](#) jeste najviši strateški dokument čijim sprovođenjem se štite nacionalne vrijednosti i interesi Republike Srbije od izazova, rizika i prijetnji bezbjednosti u svim oblastima društvenog života. Njena polazišta su: očuvanje suverenosti i teritorijalne cjelovitosti, vojna neutralnost, briga o srpskom narodu van granica Republike Srbije, evropske integracije i efikasna pravna država. (str. 11) Stavovi iz Strategije se operacionalizuju u strateškim i doktrinarnim dokumentima, dokumentima javnih politika i normativno-pravnim aktima. (str. 12)

U I. dijelu Strategije analizirano je „Strategijsko okruženje“ - Stanje bezbjednosti u regionu jugoistočne Evrope karakteriše prisustvo faktora ugrožavanja bezbjednosti nevojnim prijetnjama, među kojima su separatističke težnje, etnički, vjerski i politički ekstremizam, ekonomski i socijalni problemi, migracije, organizovani kriminal, nedovoljna izgrađenost državnih institucija i elementarne nepogode. (...) Rizici od izbijanja ratova i drugih oružanih sukoba na prostoru jugoistočne Evrope, iako su smanjeni, nisu eliminisani. (str. 17)

Separatističke težnje u regionu realna su prijetnja njegovoj bezbjednosti. (...) Jačanje radikalnog islamizma predstavlja izvod dugoročne nestabilnosti regiona.

Pokušaji revizije Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Dejtonski sporazum) ostvaruju negativan uticaj na stabilnost i bezbjednost u regionu. Republika Srbija, kao jedna od potpisnica, je garant Dejtonskog sporazuma i zalaže se za poštovanje i ispunjavanje obaveza iz tog dokumenta u interesu sva tri konstitutivna naroda i dva entiteta Bosne i Hercegovine. (str. 18)

Pored toga, zastupljen je i vjerski ekstremizam koji, prije svega, ima za posljedicu jačanje radikalnih islamističkih pokreta, čije aktivnosti mogu da izazovu destabilizaciju regiona. (...) Različit stepen ekonomske razvijenosti pojedinih područja jugoistočne Evrope, u sprezi sa njihovim demografskim karakteristikama, može biti izvor političkih, ekonomskih, socijalnih, etničkih, vjerskih i drugih tenzija. Ekonomska kriza, usporen privredni rast, i visoka stopa nezaposlenosti pogoduju jačanju vjerskog ekstremizma, prvenstveno ekstremnog islamizma, što ima za posljedicu širenje radikalnih islamskih pokreta, čije aktivnosti mogu da izazovu destabilizaciju regiona. (str. 19 i 20) Ključni rizici i prijetnje po bezbjednost Republike Srbije su separatističke težnje, etnički i vjerski ekstremizam, prikriveno djelovanje stranog faktora, organizovani kriminal i ilegalne migracije. (str. 21)

Nacionalni interesi Republike Srbije - Nacionalni interesi, kao trajna potreba i težnja Republike Srbije i njenih građana, (...) jesu: očuvanje suverenosti, nezavisnosti i teritorijalne cjelovitosti; očuvanje unutrašnje stabilnosti i bezbjednosti; očuvanje postojanja i zaštita srpskog naroda gdje god on živi, kao i nacionalnih manjina i njihovog kulturnog, vjerskog i istorijskog identiteta; očuvanje mira i stabilnosti u regionu i svijetu; evropske integracije i članstvo u Evropskoj uniji; ekonomski razvoj i ukupni prosperitet i očuvanje životne sredine i resursa Republike Srbije. (str. 31)

Strategija u IV. dijelu precizira Politiku nacionalne bezbjednosti. U radu je izdvojen nacionalni interes 4.3. - Očuvanje postojanja i zaštita srpskog naroda gdje god on živi, kao i nacionalnih manjina i njihovog kulturnog, vjerskog i istorijskog identiteta. Ovaj nacionalni interes Republike Srbije, ostvaruje se dostizanjem sljedećih ciljeva:

- razvoj demografskog potencijala;
- nacionalno jedinstvo i razvoj kulturnog, vjerskog i istorijskog identiteta;
- unaprjeđenje položaja nacionalnih manjina;
- poboljšanje položaja i zaštita prava i interesa dijaspori i Srba u inostranstvu;
- zaštita kulturnih i istorijskih dobara značajnih za Republiku Srbiju i njene građane. (str. 44)

Opredjeljenje Republike Srbije je da stalno održava i učvršćuje veze sa dijasporom i Srbima koji žive i rade u državama regiona sa matičnom državom, da unaprjeđuje kulturne, ekonomske i druge oblike saradnje sa njima i podržava očuvanje njihovog nacionalnog, vjerskog i kulturnog identiteta.

Republika Srbija će se i ubuduće zalagati za poštovanje i unaprjeđivanje prava i položaja Srba u regionu, kao i pripadnika svoje dijaspori, kako na bilateralnom planu, sa državama u kojima oni žive, tako i u okviru međunarodnih organizacija, uz insistiranje na poštovanju principa reciprociteta. (str. 46)

Strategija odbrane Republike Srbije

Ova [Strategija](#) definiše da je odbrana „funkcija države kojom se obezbjeđuje zaštita i ostvarivanje odbrambenih interesa“.

U dijelu Staretgije „Bezbjednosno okruženje“ navedeno je da na bezbjednost država u regionu negativan uticaj ispoljavaju i separatističke težnje, etničke i vjerske tenzije, tendencije ukidanja Dejtonskog sporazuma i Republike Srpske, ugrožavanje položaja srpskog naroda, terorizam, organizovani kriminal, iregularne migracije, trgovina narkoticima, trgovina ljudima, korupcija, prirodne i tehničke i tehnološke nesreće, izvođenje sajber napada na objekte kritične infrastrukture, kao i širenje lažnih vijesti i dezinformacija u okviru koncepta hibridnog i informacionog ratovanja. Neadekvatno rješavanje pitanja povratka izbjeglih, prognanih i interno raseljenih lica i njihove imovine, procesuiranja ratnih zločina, kao i pitanja nestalih lica dodatno usporava proces stabilizacije stanja na prostorima Balkana. (str. 16)

Odbrambeni interesi – Strategijom je pripisano da su odbrambeni interesi Republike Srbije sljedeći: zaštita suverenosti, nezavisnosti i teritorijalne cjelovitosti; zaštita bezbjednosti Republike Srbije i njenih građana; očuvanje mira i bezbjednosti u regionu i svijetu; unaprjeđenje nacionalne bezbjednosti i odbrane kroz proces evropskih integracija; vojna neutralnost i saradnja i partnerstvo sa državama i međunarodnim organizacijama u oblasti bezbjednosti i odbrane. (str. 23)

Kada je u pitanju Politika odbrane, odnosno odbrambeni interes „očuvanje mira i bezbednosti u regionu i svijetu“, Strategijom je precizirano da će se ostvariti realizovanjem sljedećih ciljeva:

- očuvanje Republike Srpske kao entiteta u sastavu Bosne i Hercegovine u skladu sa Dejtonskim sporazumom i unaprjeđenje položaja Srba u regionu i svijetu;
- učešće u multinacionalnim operacijama i misijama pod okriljem Ujedinjenih nacija, Evropske unije i OEBS-a;
- kontrola naoružanja i borba protiv proliferacije;
- pomoć i posredovanje u mirnom rješavanju međunarodnih kriza i sukoba. (str. 31)

„Očuvanje Republike Srpske kao entiteta u sastavu Bosne i Hercegovine, u skladu sa Dejtonskim sporazumom, i unaprjeđenje položaja Srba u regionu i svijetu od posebnog je značaja za bezbjednost i odbranu Republike Srbije. Republika Srbija, kao jedan od garanta Dejtonskog sporazuma, nastaviće da unaprjeđuje specijalne paralelne odnose sa Republikom Srpskom, uz uvažavanje teritorijalnog integriteta i suvereniteta Bosne i Hercegovine. Republika Srbija opredijeljena je za uspostavljanje kvalitetnijih i sadržajnijih odnosa sa državama u regionu, uz jačanje regionalnog pristupa bezbjednosti i odbrani. Unaprjeđenjem položaja Srba u regionu i svijetu stvaraju se uslovi za koheziju i razvoj društva, unaprjeđenje položaja i zaštitu prava Srba gdje god oni žive, srpskog kulturnog, duhovnog i istorijskog naslijeđa u drugim državama, unaprjeđenje kulturne razmjene, razumijevanje i uvažavanje kulturoloških i drugih razlika, što će istovremeno doprinositi unaprjeđenju položaja i prava nacionalnih manjina u Republici Srbiji.“ (str 32.)

IVb. Naoružavanje i modernizacija Vojske Srbije

Srbija ima izuzetno razvijenu vojnu industriju te konstantno naoružava svoju Vojsku. Osim od domaćih proizvođača oružja i municije, vojnu opremu i naoružanje od kontinuirano kupuje različitih država širom svijeta - Rusije, Kine, Turske, Francuske itd. Naoružavanje Vojske Srbije intenzivirano je od 2016. godine. O ovoj temi na internetu je dostupan ogroman broj informacija, najčešće u izjavama predsjednika Srbije Aleksandra Vučića, ali nismo pronašli službene dokumente i analize u kojima postoje detaljni podaci o naoružanju i vojnoj opremi koju je Srbija nabavila posljednjih deset godina ili planira da nabavi.

Ugovorena kupovina aviona „Rafal“ - Potpisivanje ugovora između [Srbije i Francuske o kupovinu 12 borbenih aviona "Rafal"](#) sa pratećom opremom, vrijednosti 2,7 milijarde eura, obavljeno 29. avgusta 2024. godine, je najvažnija informacija kada je u pitanju naoružavanje i modernizacija Vojske Srbije u posljednjih deset godina.

Na ovaj način [Srbija jača veze sa ključnim članicama Evropske unije](#) i okreće svoje vojne narudžbe od tradicionalnog partnera Rusije. Ugovorena suma je nešto manje od pet odsto BDP-a Srbije. Potpisani ugovor će, najvjerovatnije, finansijski gledano, biti najskuplji pojedinačni ugovor za nabavku nekog oružanog sistema i njegovih pratećih elemenata u historiji Vojske Srbije. Prvi avioni bit će isporučeni Srbiji 2028. godine, a preostali dio u manje od dvije godine nakon toga.

Naoružavanje od 2014. pa do kraja 2023. godine

Na platformi *Youtube* postoji zvanični kanal emisije „[Dozvolite](#)“ Radio-televizije Srbije na kojem se mogu pronaći informacije o naoružanju kojim raspolaže Vojska Srbije.

Srbija je od 2014. godine za kupovinu naoružanja izdvojila **oko tri milijarde dolara**, prema informacijama istraživanja emisije „Dozvolite“ koje su prenijeli i drugi mediji, npr. internetski portal dnevnog lista „[Danas](#)“.

Od početka promjena geopolitičke situacije u svijetu 2014. pa do kraja 2023. godine, Vojska Srbije kupila je naoružanje i vojnu opremu u vrijednosti od 2,87 milijardi dolara. U tu sumu ne ulazi vrijednost aviona Mig-29, tenkova T-72B1MS i oklopnih vozila BRDM-2MS, koje je Srbiji donirala Rusija.

Srbija je do 2016. godine nabavila naoružanje za specijalne jedinice, opremu za elektronsko izviđanje, balističku zaštitnu opremu, uniforme i remontovani su vazduhoplovi. Od 2016. godine Srbija kreće sa kapitalnim ulaganjima, a od te godine dolazi i do konstantnog rasta budžeta Vojske Srbije.

Vojska Srbije je 2017. imala budžet od 523 miliona dolara, a u decembru dobija dodatnih 131 milion, što je ukupno iznosilo 654 miliona dolara ili 1,6 odsto BDP. Tada su kupljena dva helikoptera iz Rusije i počela nabavka helikoptera od kompanije „Erbas“.

Vojska Srbije 2018. godine dobija budžet od 867 miliona dolara ili 1,71 odsto bruto domaćeg proizvoda. Rast je nastavljen i 2019. godine kada je vojni budžet iznosio 986 miliona dolara i 1,92 odsto BDP. Te godine je počelo plaćanje više PVO sistema, prije svega kineskog sistema protivvazdušne odbrane (PVO) FK-3 (*isporučen aprilu 2022. godine; ugovoren i [naručen 2019. godine, sa dodatnim aneksima ugovora u 2020. godini](#)*), ruskih helikoptera Mi-17 i Mi-35 i raketnog PVO sistema Pancir S1.

Novi veliki skok u budžetu uslijedio je 2020. godine, kada je iz redovnog budžeta i rezervni sistem odbrane dobio milijardu i 50 miliona dolara, što je te godine činilo dva odsto BDP-a. Već naredne 2021. godine došlo je do najvećeg skoka kada je iz budžeta Srbije za vojsku opredijeljeno milijardu i 463 miliona dolara ili 2,54 odsto BDP-a.

I na kraju, Vojska Srbije je iz državnog budžeta dobila najviše novca 2023. godine kada je za sistem odbrane izdvojeno milijardu i 510 miliona dolara, što je te godine iznosilo oko dva odsto BDP-a.

Analiza stanja i sposobnosti Vojske - U Srbiji se jednom godišnje održava sastanak predsjednika Republike (vrhovnog komandanta) i predstavnika Vojske Srbije o temi „[Analiza stanja i sposobnosti Vojske](#)“. Posljednji je održan u januaru 2024. godine i na njemu je analizana situacija, operativne i funkcionalne sposobnosti Vojske Srbije.

Prema javno objavljenim informacijama sa navednog sastanka, najavljen je nastavak ulaganja u odbrambene kapacitete Republike. Predsjednik Srbije Aleksandar Vučić je izjavio da Srbija „mora da ubrza dalje naoružavanje Vojske, da jača domaću industriju i da ima bolju popunu jedinica“. Ostale informacije sa istog sastanka vezane za naoružavanje Vojske Srbije su sljedeće:

- obezbijedena su novčana sredstva za 701 sistem naoružanja i radi se na osiguravanju sredstava za još 853 sistema iz domaće industrije;
- Srbija će nabaviti veliku količinu dronova-kamikaza do kraja 2024. godine;
- nabavka novog oružja zahtijeva još vojnika i obuke, pa će Vojska Srbije u okviru oklopnih jedinica imati i nove jedinice koje će upravljati dronovima.

Početkom godine Srbija je nabavila važan sistem iz Ruske Federacije koji služi za elektronsko ometanje.

Prikaz naoružanja i vojne opreme u Nišu

- Srbija je u februaru 2024. godine predstavila [anti-dron sistem „Repelent“](#) nabavljen iz Rusije za potrebe njene Vojske. Sistem je namijenjen ometanju upravljanja dronovima i pokriva prostor od 30 kilometara.
- Tokom prikaza naoružanja u Nišu, ponovo je najavljeno daljnje ulaganje u opremanje Vojske Srbije, posebno u artiljeriju. Za vojne proizvode domaće industrije država ulaže 300 miliona eura.
- Obavljena je i nabavka dodatnih bespilotnih letjelica CH-95 iz Kine.

Ostale informacije o nabavci naoružanja

Dostupne su u ostale informacije o naoružavanju Vojske Srbije koje je objavio predsjednik Vučić tokom 2023. i 2024. godine. U nastavku su samo neke od njih:

- Srbija je sa Ujedinjenim Arapskim Emiratima potpisala ugovor o kupovini "[dronova kamikaza](#)" za Vojsku Srbije (25. februar 2023.);
- cilj Srbije je da ima [5.000 dronova tzv. „komaraca“](#) koji se proizvode u Vojnotehničkom institutu u Žarkovu. Pored toga, fabrika „Krušik“ proizvodi bojeve glave za dronove (9. mart 2024.);
- pored razvoja modularnog i digitalizovanog raketnog lansera „Oganj“, Srbija će nabaviti i novo oružje koje je jedino bolje od američkog raketnog sistema „Himars“;
- „Mi (...) hoćemo i nešto specijalno da kupimo, jedino u tom smislu [oružje jače od Hajmersa](#), ali to ćemo vas uskoro obavijestiti", rekao je predsjednik Vučić (20. septembar 2024.);
- za vrijeme posjete predsjednika Republike Turske Recepta Tayyipa Erdogana Beogradu dva predsjednika su najavili jačanje saradnje u raznim oblastima, a posebno u namjenskoj industriji. Mogućnosti koje Turska ima u domenu odbrambenih vazdušnih sredstava, odnosno dronova, mogle bi da budu jedna od osnova saradnje u domenu namjenske industrije dvije zemlje, prema tvrdnji predsjednika Turske koji je izjavio da su „odnosi Turske i Srbije takvi da može da kaže da je to ['zlatno doba'](#) između dvije zemlje”.

”Još jednom smo potvrdili našu riješenost da zaštitimo stabilnost u Bosni i Hercegovini. BiH je politički vrlo ranjiva i to treba promijeniti što prije. Mislim da će Srbija imati u tome konstruktivnu ulogu”, rekao je Erdogan. (11. oktobar 2024.)

IVc. Uvođenje obaveznog vojnog roka

Vlada Srbije je najavila da će služenje vojnog roka biti obavezno od [septembra 2025. godine](#) i da će trajati 75 dana (osnovna vojnička obuka za novu vojsku) te da će biti obavezno za muškarce do 30 godina.

Vlada već provodi radnje potrebne za uvođenje obaveznog služenja vojnog roka, priprema izmjene zakona i administrativnih tehničkih mjera, a bit će potrebna i priprema kasarni, logistike, kao i medicinskih centara u kojima će se vršiti pregledi regruta.

Vladin cilj je da na godišnjem nivou ima 20.000 regruta u kasarnama Vojske Srbije, a radit će i na angažiranju građana koji posjeduju određeno obrazovanje, npr. osobe koje završavaju elektrotehnički ili mašinski fakultet ili školu i koje bi bile uključene u Vojnotehnički institut, odnosno u specijalizovane službe Vojske Srbije.

Ovaj plan otvara pitanje na koje organi vlasti susjedne države još nisu govorili - da li će državljani Bosne i Hercegovine koji imaju dvojno državljanstvo, odnosno i državljanstvo Srbije, biti dužni odslužiti obavezni vojni rok u Srbiji?

V. Hrvatska

Republika Hrvatska je članica NATO-a od 1. aprila 2009. godine, ali još uvijek ne izdvaja dva posto BDP-a za odbranu. Taj procenat je u 2023. iznosio [1,45%](#) bruto domaćeg proizvoda te [1,89 %](#) BDP-a u 2024. godini, odnosno 1,172 milijarde eura, prema podacima [Ministarstva odbrane](#). Ova članica NATO-a se obavezala da će za odbranu izdvajati dva posto BDP-a do 2030., ali će prema posljednim najavama, taj cilj ipak dostići već 2027. godine. Inače, od 2016. do 2024. godine hrvatski budžet za odbranu povećan je za 122%.

Prema [Finansijskom planu](#) hrvatskog Ministarstva odbrane, za period od 2024. do 2026. godine, „nastavljaju se procesi opremanja višenamjenskim borbenim avionima, borbenim vozilima pješadije, borbenim i neborbenim sistemima i opremom, višenamjenskim helikopterima, baznim oklopnim vozilima s naoružanjem i opremom, opremanja baze podataka i kompjuterskom opremom te daljnja integracija sistema protivzračne odbrane Republike Hrvatske u NATO sistem.“ Obrazloženje posebnog dijela Budžeta Republike Hrvatske, 030 Ministarstvo odbrane (eur), Plan za 2025. i 2026. (str. 1):

	Plan 2025.	Plan 2026.
03005	1.192.576.100	1.193.698.307

Beogradski centar za bezbjednosnu politiku, u svom izvještaju „[Balkan Defence Monitor 2024](#)“, navodi da je Hrvatska skoro udvostručila budžet za odbranu od 2017. godine, uglavnom zbog kupovine 12 francuskih borbenih aviona „Dassault Rafale“ u 2021. godini. Projekcije za 2024. i 2025. sugeriraju daljnje povećanje izdvajanja za odbranu zbog nabavke oklopnih vozila „Bradley“ i helikoptera „Black Hawk“ od SAD-a. Rashodi za odbranu kreću se oko 3,5 % ukupnih državnih rashoda, iako su premašili 4% u 2021. i 2022. godini. (str. 2)

Prema podacima hrvatskog Ministarstva odbrane koje je u aprilu 2023. godine objavio „[Jutarnji list](#)“, Hrvatska će u periodu od 2021. do 2026. godine kupiti naoružanja, municiju i opremu u vrijednosti od 3,8 milijardi eura. Manji dio navedenog iznosa, oko 223 miliona eura, su donacije vojne pomoći Sjedinjenih Američkih Država i Evropske unije.

Pored kupovine koja se finansira iz državnog budžeta, Hrvatska vojska se konstantno modernizira doniranim naoružanjem i opremom. Najveći donator u sektor odbrane godinama unazad su Sjedinjene Američke Države. Samo u 2023. godini Hrvatska vojska je dobila donacije i grantove vrijednosti od 202,1 miliona američkih dolara. To uključuje sporazum sa SAD-om o programu vojne pomoći vrijedan 140 miliona dolara (152 miliona eura). Za nabavku 89 američkih borbenih pješadijskih vozila „Bradley“, Hrvatska je izdvojila 145,2 miliona dolara, a SAD 57 miliona dolara. Hrvatske specijalne snage su dobile tri RIB brodice (*Rigid Inflatable Boats*) vrijedne 5,1 milion dolara.

Ujedinjeno Kraljevstvo je prošle godine doniralo IT opremu za Hrvatsku vojsku, ali kolika je njena vrijednost i o čemu se zapravo radi javnost o tome nije upoznata.

Va. Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske

Najvažniji strateški dokument Republike Hrvatske koji se odnosi na sigurnost jeste [Strategija nacionalne sigurnosti](#) donesena 2017. godine.

U okviru vizije navedene Strategije, Republika Hrvatska je, pored ostalog, precizirala da će se trajno „skrbiti o pripadnicima hrvatskoga naroda u drugim državama“ te je navela da će „za ostvarivanje i zaštitu nacionalnih interesa te provedbu strateških ciljeva upotrijebiti sva raspoloživa sredstva, razmjerno prijetnjama i rizicima kojima je izložena“.

Strategijom su definirala četiri nacionalna interesa Republike Hrvatske - sigurnost stanovništva te teritorijalni integritet i suverenitet Republike Hrvatske; dobrobit i prosperitet građana; nacionalni identitet, međunarodni ugled i utjecaj. Četvrti nacionalni interes je sljedeći:

„Ravnopravan položaj, suverenitet i opstanak hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini, položaj hrvatske nacionalne manjine u drugim državama te Hrvati u iseljeništvu uživaju osobitu skrb i zaštitu Republike Hrvatske“.

U III. dijelu koje se odnosi na Sigurnosno okruženje, Strategijom je, pored ostalog, obuhvaćeno „Jugoistočno susjedstvo“, u kojem se naglašava „islamistički radikalizam“, kako slijedi:

„Okružje Republike Hrvatske izvor je potencijalnih izazova, ali i prilika za promicanje i zaštitu nacionalnih interesa. Politička nestabilnost, nedovoljno izgrađene državne institucije, korupcija, visoka stopa nezaposlenosti te socijalne i etničke, odnosno međunacionalne napetosti čine sigurnosnu situaciju u našem jugoistočnom susjedstvu krhkom, što se odražava i na hrvatske interese. Aktivna prisutnost Europske unije i NATO-a u tom prostoru i dalje je važan čimbenik stabilnosti.

Države jugoistočne Europe koje nisu članice NATO-a i Europske unije imaju različite vanjskopolitičke ciljeve i aspiracije, ali svaka od njih vidi Europsku uniju i/ili NATO kao vlastiti cilj i nalazi se u različitim fazama procesa pristupanja euroatlantskim integracijama.

Iako je u jugoistočnom susjedstvu i dalje dominantan euroatlantski utjecaj, otvoren je prostor utjecaju drugih globalnih i regionalnih aktera, a geopolitička nadmetanja i različiti destabilizirajući vanjski utjecaji preslikavaju se i na ovo područje.

Hrvatsko susjedstvo pokazuje trendove jačanja netolerancije, radikalizama i ekstremizama, posebice islamističkog radikalizma. Nije izgledno da bi u srednjoročnom razdoblju uzroci radikalizacije i novačenja ekstremnih islamista mogli biti uklonjeni ili u većoj mjeri ublaženi. Od početka sukoba u Siriji i Iraku više stotina osoba s područja jugoistočne Europe priključilo se terorističkim organizacijama koje su aktivne u područjima ratnih sukoba. Njihov povratak u matične države povećava rizik od terorizma i za Republiku Hrvatsku. Prijetnju predstavljaju i samoradikalizirani pojedinci koji nisu u izravnom kontaktu s terorističkim organizacijama, ali bi, pod utjecajem terorističke propagande, mogli izvesti pojedinačne terorističke napade.

Jačanje radikalnog nacionalizma utemeljenog na velikodržavnim ideologijama, koje uključuju ideje o promjenama međunarodno priznatih granica, kao i aktivnosti usmjerene na narušavanje vjerodostojnosti Republike Hrvatske, su prijetnja sigurnosti, interesima i ugledu Republike Hrvatske te ugrožavaju opstanak i položaj Hrvata u jugoistočnom susjedstvu. (...)“

Zaštita hrvatskog naroda u Bosni i Hercegovini

Strategijom nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske posebno je apostrofirana Bosna i Hercegovina, njeno izborno zakonodavstvo i pravo biranja legitimnih političkih zastupnika u zastupničkim tijelima Bosne i Hercegovine. U okviru Strateških ciljeva, instrumenata i mehanizama njihova ostvarivanja – „Hrvati izvan Republike Hrvatske“, definiran je sljedeći strateški cilj: „Osiguranje opstanka, zaštita identiteta i političkoga subjektiviteta hrvatskoga naroda, kao konstitutivnog u Bosni i Hercegovini, zaštita i potpora Hrvatima u drugim državama i iseljeništvu“, koji je prenesen u nastavku rada:

Dijelovi hrvatskoga naroda stoljećima žive nastanjeni u državama srednje i jugoistočne Europe kao nacionalne manjine, dok su Hrvati u Bosni i Hercegovini domicilni, konstitutivni i ustavnopravni narod. Njihov položaj mijenjao se kroz stoljeća, ovisno o političkim, državnim i društvenim prilikama u tim državama.

Nakon uspostave mira 1995. godine i potpisa Daytonskog mirovnog sporazuma kojim je uspostavljen ustavnopravni okvir Bosne i Hercegovine, Hrvati su potvrđeni kao konstitutivan narod. U razdoblju nakon 1995., a osobito nakon 2000. godine došlo je do postupnih promjena u izbornom zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, što je dovelo do narušavanja konstitutivnosti, suverenosti i jednakopravnosti hrvatskoga naroda.

Republika Hrvatska odlučna je ispunjavati svoju ustavnu obvezu o posebnoj skrbi za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini, kao i obveze koje proizlaze iz međunarodnih sporazuma te će se koristiti svim diplomatskim, političkim, gospodarskim, obrazovnim, komunikacijskim i drugim raspoloživim mehanizmima kako bi zaštitila njihov konstitutivan status, jednakopravan i suveren položaj. Ostvarivanje ustavom Bosne i Hercegovine utvrđene jednakopravnosti hrvatskoga naroda u Bosni i Hercegovini ulog je u izgradnju funkcionalnosti i unutarnje stabilnosti Bosne i Hercegovine, a time i u sigurnost i stabilnost europskoga prostora.

Republika Hrvatska odlučno će zagovarati prava hrvatskoga naroda kao konstitutivnog i jednakopravnog svim drugim konstitutivnim narodima u Bosni i Hercegovini. Zauzimati će se da odluke o budućem statusu Bosne i Hercegovine potvrđuju status Hrvata kao konstitutivnog i jednakopravnog naroda.

Zalagat će se za potrebu bržega euroatlantskog integriranja Bosne i Hercegovine te će joj svojim znanjem i iskustvom prikupljenim tijekom pristupnih procesa pomagati u provođenju reformi i zadovoljavanju kriterija za ulazak u ove integracije.

U bilateralnim odnosima s Bosnom i Hercegovinom, kao državom triju konstitutivnih naroda, Republika Hrvatska u potpunosti poštuje njezinu državnost, suverenitet i teritorijalni integritet. Republika Hrvatska i dalje će podupirati infrastrukturne, zdravstvene, znanstvene, obrazovne i kulturne projekte važne za opstanak i bolji položaj hrvatskoga naroda. Poticat će snažnija ulaganja u Bosnu i Hercegovinu, a posebno u one krajeve i u projekte koji će podržavati opstanak te štititi nacionalni identitet, kao i politički subjektivitet hrvatskoga naroda, koristeći i različite oblike europske regionalne i prekogranične suradnje.

Republika Hrvatska smatra kako je od ključne važnosti za hrvatski narod u Bosni i Hercegovini pravo na obrazovanje i javne medije na hrvatskom jeziku, pravo na slobodno odlučivanje u političkom životu te pravo biranja legitimnih političkih zastupnika u zastupničkim tijelima Bosne i Hercegovine. Republika Hrvatska podupirat će aktivnosti usmjerene promicanju suživota i međureligijskog dijaloga te kulturne raznolikosti.

Vb. Nabavka novog naoružanja i opreme za Hrvatsku vojsku

Beogradski centar za bezbjednosnu politiku u već citiranom izvještaju „Balkan Defence Monitor 2024“ navodi da je Hrvatska najtransparentnija države regije po pitanju budžeta za odbranu. Međutim, posljednje dvije godine sve više službenih informacija i dokumenata koji se odnose na ovu oblast dobija oznaku „povjerljivo“. I pored toga, detaljne informacije o modernizaciji i opremanju Hrvatske vojske objavljene su sredinom 2024. godine na službenoj veb stranici Ministarstva odbrane Republike Hrvatske, a u nastavku rada preuzeti su samo najvažniji dijelovi te [objave](#).

Hrvatsko ratno zrakoplovstvo

Nabavka višenamjenskih borbenih aviona Rafale – najveće ulaganje u HV u historiji

Nabavka eskadrole 12 aviona Rafale jedna je od najvećih strateških odluka u odbrambenom sektoru, a ukupna vrijednost projekta predstavlja najveću investiciju u Oružane snage od osamostaljenja Republike Hrvatske. (...) Isporuka prvih šest aviona te njihov prelet u Hrvatsku obavljena je 25. aprila 2024. Plan je do kraja 2024. isporučiti još dva aviona, a ostala četiri će biti isporučena u 2025. godini.

Uz 12 aviona dolazi i simulator letenja koji će omogućiti cjelovit spektar obuke i validaciju taktike te zemaljska i ispitna oprema, rezervni dijelovi i podrška ovlaštenih predstavnika kompanija proizvođača u Francuskoj i Hrvatskoj. Cjelokupna podrška ugovorena je do zadnjeg kvartala 2026. godine, kao i garancija u trajanju od 12 mjeseci po isporučenom avionu, motoru, opremi i rezervnim dijelovima. Uz navedeno, ugovorima je osiguran i paket naoružanja zrak-zrak i zrak-zemlja za gađanje, raketiranje i bombardiranje ciljeva te obuka osoblja prema načelu “obuka obučavatelja”.

Helikopteri Black Hawk - Projekt opremanja višenamjenskim helikopterima UH-60M “Black Hawk” pokrenut je radi zamjene helikoptera Mi-8/17 ruskog porijekla modernim siatwmima proizvedenim u nekoj od zemalja saveznica.

Opremanje helikopterima zapadne proizvodnje započelo je donacijom dva helikoptera “Black Hawk” od Vlade SAD-a, nabavkom dva dodatna helikoptera i paketa integralne logističke

podrške te obuke letačkog i zrakoplovno tehničkog osoblja. Isporuka ova četiri helikoptera provedena je do kraja 2022. godine.

S obzirom na potrebu zamjene svih helikoptera Mi-8/17, 13. marta 2024. potpisan je novi ugovor s Vladom SAD-a o nabavci dodatnih osam helikoptera UH-60M "Black Hawk" po načelu 4+4 (četiri helikoptera putem donacije Vlade SAD-a i četiri helikoptera nabavkom iz Državnog budžeta Republike Hrvatske). Isporuka svih helikoptera, pripadajuće opreme i usluga očekuje se početkom 2028. godine. (...)

Raketni sistem „Mistral“ - Oružane snage planiraju unaprijediti i sistem protivzračne odbrane sistemima kratkog i srednjeg dometa. Tako je iskazan zahtjev za prioritetnom nabavkom raketnog sistema protivzračne odbrane kratkog dometa „Mistral“ kroz višegodišnje finansiranje.

U decembru 2022. potpisan je ugovor o nabavci raketnog sistema protivzračne odbrane kratkog dometa „Mistral“ koji predviđa isporuku raketa „Mistral 3“ i lansera sistema kratkog dometa koji uključuje i paket integrirane logističke podrške. Dinamika isporuke je u trogodišnjem periodu 2023.-2025. Međunarodnom vojnom vježbom "ŠTIT 24" održanom u aprilu 2024. sistem protivzračne odbrane kratkog dometa „Mistral 3“ uveden je u operativnu upotrebu Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Modernizacija radarskog sistema - Projekt modernizacije radarskih sistema pokrenut je početkom 2023. godine, a plan je provesti modernizaciju radara i nadogradnju borbenog komunikacijskog sistema u periodu od 2024. do 2026. godine.

Hrvatsko ratno zrakoplovstvo trenutno raspolaže radarskim sistemom FPS-117 velikog dometa (460 km) za rano otkrivanje i nadzor zračnih ciljeva koji je uveden u punu operativnu upotrebu 2008., a sastoji se od pet radarskih položaja na lokacijama koji su preko podatkovnih linkova uvezani na dva operativna centra, gdje se generira cjelovita situacija u zračnom prostoru. (...)

Rakete zrak-zemlja Hydra 70 - Tokom 2022. s Vladom SAD-a kroz FMS program ugovorena je isporuka protuoklopnih raketa „Hydra 70“ za helikoptere OH-58D "Kiowa Warrior", čija je isporuka djelomično provedena u 2023., a isporuka preostalih raketa očekuje se tokom 2024. godine.

Hrvatska kopnena vojska

Borbena pješadijska vozila Bradley - Prihvaćena je ponuda Vlade SAD-a za nabavkom vozila „Bradley“. Nabavkom se regulira donacija 89 „Bradley“ vozila u stanju "as is – where is" i dovođenje u potpuno operativno stanje 62 borbenih pješadijskih vozila „Bradley“, kompletiranje naoružanjem i komunikacijskom opremom te nabavka alata, inicijalnih zaliha rezervnih dijelova i municije. Dodatno, Hrvatska vojska iskazala je zahtjev za dovođenje u operativno stanje još pet vozila „Bradley“ za potrebe obuke i jednom pokretnom radionicom.

Prva 22 vozila (...) isporučena su krajem 2023., isporuka drugih 22 vozila očekuje tokom 2024., a ostatak početkom 2025. godine. (...) Isporuka prvih osam operativnih BVP „Bradley“ Oružanim snagama očekuje se krajem 2024. godine.

Borbena oklopna vozila Patria - U sastavu Oružanih snaga Republike Hrvatske nalazi se 126 borbenih oklopnih vozila „Patria“ u sedam različitih inačica. Opremanje s 30 dodatnih borbenih oklopnih vozila „Patria“ predstavlja nastavak opremanja borbenim oklopnim vozilima koja su već u upotrebi u Oružanim snagama Republike Hrvatske, za što su već uspostavljeni kapaciteti za tehničko održavanje u Republici Hrvatskoj.

Protivoklopni vođeni raketni sistemi - (...) Oružane snage su tokom 2021. započele nabavku manje količine protivoklopnih vođenih raketa „SPIKE LR“ za borbena oklopna vozila „Patria“, a u sklopu projekta „Bradley“ ugovorene su protuoklopne vođene rakete „TOW“.

Tokom 2023. sklopljen je ugovor s njemačkom kompanijom „EuroSpike“ za isporuku dodatne količine protivoklopnih vođenih raketa „SPIKE LR2“ za borbena oklopna vozila „Patria“ s rokom isporuke u 2026. godini.

Osim toga, tokom 2023. ugovorena je isporuka protivoklopnih sistema „RGW 90“ s pripadajućim paketom integralne logističke podrške, čija isporuka se očekuje do kraja 2024. godine.

Municija 155 mm za PzH 2000 - U potpunosti je dovršen i zatvoren projekt servisa, modifikacije i prilagodbe samohodnih haubica 155 mm PzH2000 nabavljenih od Ministarstva odbrane Savezne Republike Njemačke. Tokom 2023. ugovorena je nabavka projektila 155 mm produženog dometa, s rokom isporuke tokom 2025./26. godine.

Na osnovu sklopljenog Projektnog dogovora Republike Hrvatske i Evropske odbrambene agencije (EDA), kroz EDA projekt zajedničke nabavke odbrambenih proizvoda, u decembru 2023. je sklopljen ugovor za isporuku municije 155 mm za PzH 2000 s isporukom do kraja 2024. godine.

U planu je kroz EDA projekt zajedničke nabavke tokom 2024. nastaviti i provesti nabavku dodatne količine municije 155 mm za PzH 2000 dometa do 40 km.

Puškomitraljezi i jurišne puške - Tokom 2022. godine započeti su postupci nabavke puškomitraljeza u NATO kalibru 5,56×45 mm i 7,62×51mm i nabavka dodatnih količina jurišnih pušaka VHS-2 od hrvatskog proizvođača HS Produkt koje Hrvatska vojska već koristi, a čija se postepena isporuka očekuje u periodu 2023. – 2026. godine.

Tokom 2023. nastavljen je započeti postupak nabavke puškomitraljeza u NATO kalibru 5,56×45 mm i 7,62×51 mm te je sklopljen Okvirni sporazum za period 2023.-2026., kao i ugovor o nabavci puškomitraljeza spomenutih kalibara i pripadajuće opreme. Tokom 2023. u skladu sa sklopljenom ugovoru isporučene su prve količine puškomitraljeza.

Također, tokom 2023. nastavljen je postupak opremanja Oružanih snaga jurišnim puškama VHS-D2/K2.

Nabavka pješadijske municije (5,56 mm, 7,62 mm i 12,7 mm) – U 2022. i 2023. provedena je nabavka municije 5,56 mm, 7,62 mm i 12,7 mm u ukupnoj vrijednosti od 7,3 miliona eura. Na osnovu sklopljenog Projektnog dogovora Republike Hrvatske i Evropske odbrambene agencije, kroz EDA projekt zajedničke nabavke odbrambenih proizvoda, planirana je nabavka dodatnih količina municije kalibra 5,56 mm i 12,7 mm kroz višegodišnji period 2023.-2027. u procijenjenom iznosu od oko 12 miliona eura.

Nabavka municije 30 mm i granata 40 mm - Nabavka municije 30×173 mm za borbeno oklopno vozilo „Patria“ i Obalni patrolni brod provedena je 2022. Isto tako, kroz redovan postupak nabavke tokom 2023. sklopljen je Okvirni sporazum za nabavku municije 30×173 mm za višegodišnji period 2023. – 2025. godine.

Kroz EDA projekt zajedničke nabavke odbrambenih proizvoda, planira se nabavka dodatnih količina municije 30×173 mm za višegodišnji period 2023. – 2027. godine.

Kroz FMS program tokom 2022. Oružanim snagama isporučene su granate 40×53 mm za automatski bacač granata.

Sklopljen je Okvirni sporazum za isporuku granata 40×53 mm za višegodišnji period 2023.-2025. na osnovu kojeg je 2023. isporučena prva količina granata 40×53 mm za automatski bacač granata.

Taktički radio uređaj - (..) Radio uređaj „TAKRAD“, koji je u potpunosti hrvatski proizvod. (...) Ovaj uređaj je namijenjen za korištenje u jedinicama mehanizirane pješadije, a zahvaljujući tehnologiji softverski definiranog radija može biti vrlo lako modificiran za korištenje u svim drugim situacijama i jedinicama. (...)

Komanda specijalnih snaga - Cjelovito opremanje specijalnih snaga s četiri RIB (Rigid Inflatable Boat) brodice za pomorske specijalne operacije proizlazi iz potreba za provedbu pomorskih specijalnih operacija na taktičkom nivou te dostizanja zahtjeva NATO Cilja sposobnosti. Predmetno opremanje provedeno je donacijom Vlade SAD-a s tri RIB brodice, dok je Ministarstvo obrane kupovinu četvrte brodice provelo 2022. godine. Isporuka tri brodice, koje su predmet donacije, izvršena je u drugom kvartalu 2023., dok se isporuka četvrte brodice očekuje u 2024. godini.

Komanda logistike - Vojna terenska bolnica šatorskog tipa Role B2 - Nabavljena je vojna terenska bolnica šatorskog tipa „ROLE B2“, čime će Oružane snage dobiti nove sposobnosti koje su podrška ispunjenju usvojenih ciljeva u izgradnji zajedničkih sposobnosti NATO-a. Navedena terenska bolnica se sastoji od sedam modula: komandnog, hirurškog, postoperativnog, stacionarnog, laboratorijsko-dijagnostičkog, skladišnog i modul za hitni prijem. Osim u vojne namjene, terenska bolnica se može koristiti i za pomoć civilnim institucijama, zdravstvenom sistemu i stanovništvu uslijed nepredviđenih događaja većih razmjera. Isporuka vojne terenske bolnice šatorskog tipa očekuje se u 2024. godini.

Hrvatska ratna mornarica - Obalni patrolni brod (OOB) - Projekt opremanja Obalne straže obalnim patrolnim brodovima započeo je još 2014. godine. Ugovor između MORH-a i brodogradilišta Brodosplit – BSO d.o.o. o gradnji pet obalnih patrolnih brodova sklopljen je 2. decembra 2014. godine. U skladu sa Ugovorom Graditelj je bio u dužan izraditi glavni projekt, izgraditi, opremiti, ispitati i isporučiti pet obalnih patrolnih brodova do kraja 2018., međutim isporučen je samo prototip.

Pored osnovnog Ugovora, sklopljeno je još nekoliko izmjena i dopuna Ugovora, a na snazi je Izmjena i dopuna Ugovora o gradnji koja je potpisana 14. marta 2024. s Brodogradilištem specijalnih objekata d.o.o. i kojim se regulira način završetka gradnje i novi rok isporuke za prvi brod serije (NOV 541), s obzirom da je prvi brod serije (NOV 541) završen gotovo 75%. Ukupna vrijednost Osnovnog Ugovora ne mijenja se ovim dodatkom, a rok za dovršetak prvog broda serije (NOV 541) je do kraja 2024. godine.

Novim ugovorom o izmjeni i dopuni ugovora o gradnji obalnih patrolnih brodova regulirat će se uvjeti gradnje i isporuke drugog, trećeg i četvrtog broda serije (NOV 542, NOV 543 i NOV 544).

Vc. Nabavka njemačkih tenkova, turskih dronova i samohodnih haubica

Početkom oktobra 2024. mediji su objavili (npr. [Obris](#)) da je Odbor za odbranu Hrvatskog sabora dao saglasnost za kupovinu bespilotnih letjelica i „nečeg vezanog za Rafale“ te da je nabavka veća od pet miliona eura. Predsjednik Republike Hrvatske Zoran Milanović potvrdio je da se radi o kupovini turskih bespilotnih letjelica Bayraktar TB2.

[Mediji](#) su također objavili da Hrvatska planira kupiti samohodne haubice 155 mm CAESAR koje koštaju pet miliona eura po komadu (trenutno se ne zna broj), a da će za turske borbene bespilotne letjelice „Bayraktar TB2“ vjerovatno izdvojiti 60 milijuna eura.

Za gore navedene američke višecijevne raketne bacače M142 HIMARS Hrvatska će najvjerovatnije potrošiti 300 miliona dolara, a za četiri nova helikoptera „Black Hawk“ će platiti oko 120 miliona eura u periodu od 2025. do 2027. godine. Za Hrvatsku ratnu mornaricu moguća je gradnja (ili nabavka) skupljeg i složenijeg višenamjenskog broda.

Ministarstvo odbrane Hrvatske je krajem oktobra objavilo da Hrvatska namjerava nabaviti [50 novih „Leoparda 2A8“](#). Hrvatski ministar odbrane Ivan Anušić i njemački ministar odbrane Boris Pistorius potpisali su u Berlinu Pismo namjere o kupovini spomenutih njemačkih tenkova.

U Pismu su iskazali spremnost dviju država da se iz hrvatskih zaliha Ukrajini, u prvoj isporuci, isporuči 30 hrvatskih tenkova M-84 i 30 borbenih pješadijskih vozila M-80, uključujući rezervne dijelove i municiju, te da se finansijska sredstva koja će Hrvatska dobiti od Savezne Republike Njemačke za te tenkove i borbeno vozila iskoriste za nabavku novih njemačkih Leoparda 2A8. Za taj iznos umanjila bi se ukupna cijena novih Leoparda 2A8.

Hrvatska vlada bi do sredine novembra trebala donijeti formalnu odluku o višegodišnjem finansiranju ovog projekta. Prema informacijama [Jutarnjeg lista](#) za sada službeno nije poznata vrijednost ove nabavke, ali će vjerovatno biti poznata prilikom potpisivanja ugovor. „Procjene govore da je vrijednost jednog tenka između 25 i 30 milijuna eura, što znači da bi ukupna vrijednost ovog posla iznosila nešto više od milijardu eura umanjeno za vrijednost poslane opreme u Ukrajinu. U tom slučaju vrijednost nabave bila bi u rangu nabave 12 polovnih aviona Rafale”.

Vd. Uvođenje obaveznog vojnog roka

Hrvatska je 2008. privremeno suspendirala obavezni vojni rok. Prethodnih 16 godina služio se samo dobrovoljno. Međutim, ministar obrane u Vladi Republike Hrvatske Ivan Anušić je nedavno [najavio](#) da obavezni vojni rok u Hrvatskoj počinje od 1. januara 2025. godine i da će trajati dva mjeseca. Ministarstvo je ispunilo [sve preduvjete](#) za to, ali da bi zaživio, potrebna je politička odluka koju donosi Hrvatski sabor u dogovoru s premijerom i s predsjednikom države.

Prema tvrdnji hrvatskog ministra odbrane postoje tri lokacije za smještaj regruta (vojne kasarne u Požegi, Sinju i Kninu), a instruktori za vojnu obuku su već spremni. Procijenjeno je da bi trošak osnovne vojne obuke trebao iznositi oko pet miliona eura po generaciji. Očekuje se da će za služenje obaveznog vojnog roka godišnje biti upućeno između 17 i 18 hiljada poziva mladićima starijim od 18 godina.

Kao i u slučaju Srbije, ovaj plan otvara pitanje na koje organi vlasti susjedne države još nisu odgovorili - da li će državljani Bosne i Hercegovine koji imaju dvojno državljanstvo, odnosno i državljanstvo Hrvatske, biti dužni odlučiti obavezni vojni rok u Hrvatskoj?

VI. Izvori

Sporazum o subregionalnoj kontroli naoružanja
Internetska stranica Ministarstva obrane Republike Hrvatske
https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2017/10/80_sporazum_kontrola_oruzj.pdf

Internetska stranica Ureda visokog predstavnika (OHR)
<https://www.ohr.int/o-ohr-u-2/opce-informacije/>

Saopćenje „25. godišnjica potpisivanja Sporazuma o subregionalnoj kontroli naoružanja“ (9.6.2021)
Internetska stranica Ministarstva vanjskih poslova Bosne i Hercegovine
https://www.mvp.gov.ba/aktuelnosti/saopstenja/default.aspx?id=44617&template_id=16&pageIndex=1

Kolumna „Selektivna kontrola naoružanja“, autora Đure Kozara (10.9.2024.)
Internetska stranica dnevnog lista „Oslobođenje“
<https://www.oslobodjenje.ba/dosjei/kolumne/selektivna-kontrola-naoruzanja-982585>

Saopćenje „Bosnia and Herzegovina, Croatia, Montenegro and Serbia take ownership of regional arms control, Dayton Peace Agreement Article IV Annex 1/B: Mission accomplished“ (4.12.2014.)
Internetska stranica Organizacije za sigurnost i saradnju u Evropi (OSCE)
<https://www.osce.org/cio/129436>

Članak „Zečević: Nabavke oružja Srbije i Hrvatske su niskog nivoa opasnosti za izazivanje regionalnog sukoba“ (4.9.2024.)
Internetska stranica turskog informativnog portala „Anadolu Ajansı“
<https://www.aa.com.tr/ba/politika/ze%C4%8Devi%C4%87-nabavke-oru%C5%BEja-srbije-i-hrvatske-su-niskog-nivoa-opasnosti-za-izazivanje-regionalnog-sukoba/3320961>

Izveštaj „Balkan Defence Monitor 2024“
Internetska stranica Beogradskog centra za bezbjednosnu politiku
<https://bezbednost.org/en/publication/balkan-defence-monitor-2024/>

Strategija nacionalne bezbjednosti Republike Srbije
Internetska stranica Ministarstva odbrane Republike Srbije
https://www.mod.gov.rs/multimedia/file/staticki_sadrzaj/dokumenta/strategije/2021/Prilog1-StrategijaNacionalneBezbednostiRS-SRP.pdf

Strategija odbrane Republike Srbije
Internetska stranica Ministarstva odbrane Republike Srbije
https://www.mod.gov.rs/multimedia/file/staticki_sadrzaj/dokumenta/strategije/2021/Prilog3-StrategijaOdbraneRS-SRP.pdf

Saopćenje - *Potpisan Ugovor o nabavci 12 aviona „Rafal“* (29.8.2024.)
Internetska stranica Ministarstva odbrane Republike Srbije
<https://www.mod.gov.rs/lat/21545/potpisan-ugovor-o-nabavci-12-aviona-rafal21545>

Članak „Prvi 'rafal' biće isporučen Srbiji 2028. godine“ (30.8.2024.)

Internetska stranica „Bloomberg Adria“

<https://rs.bloombergadria.com/ostalo/opste/65624/prvi-rafal-bice-isporucen-srbiji-2028-godine/news>

Emisije Radio-televizije Srbije „Dozvolite“, zvanični Youtube kanal

<https://www.youtube.com/channel/UCVoF5H7cQgdE5ZTrRcGvoBw>

Članak „Srbija od 2014. potrošila gotovo tri milijarde dolara za naoružanje“ (14.1.2024.)

Internetski portal dnevnog lista „Danas“

<https://www.danas.rs/vesti/drustvo/srbija-od-2014-potrosila-gotovo-tri-milijarde-dolara-za-naoruzanje/>

Kakve je rakete Srbija kupila od Kine? (15.4.2022.), Internetski portal televizije “Jazeera

Balkans” <https://balkans.aljazeera.net teme/2022/4/15/kakve-je-rakete-srbija-kupila-od-kine>

Saopćenje “Redovna godišnja analiza stanja i sposobnosti Vojske Srbije“ (30.1.2024.)

Internetska stranica Ministarstva odbrane Republike Srbije

https://www.vs.rs/sr_cyr/vesti/F6D4EE5BBF9211EE9E880050568F5424/redovna-godisnja-analiza-stanja-i-sposobnosti-vojske-srbije

Članak „Vučić predstavio opremu iz Rusije, dok Srbija odbija pozive EU da uvede sankcije“ (14.2.2024.), Internetska stranica Radija Slobodna Evropa

<https://ba.voanews.com/a/srbija-rusija-oruzje-repelent/7487595.html>

Vijest *Potpisan ugovor o kupovini „dronova kamikaza“ za Vojsku Srbije* (25.2.2023.)

Internetska stranica Radio-televizije Srbije <https://www.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=504353>

Vijest - *Vučić: Cilj da napravimo 5.000 dronova samoubica "Komarac"*

Internetska stranica Radio-televizije Srbije (9.3.2024.)

<https://lat.rtrs.tv/vijesti/vijest.php?id=547434>

Vijest - *Vučić: Hoćemo da kupimo nešto specijalno za vojsku, oružje jače od "hajmarsa"; Očekujem odluku Vlade o uvođenju vojnog roka* (20.9.2024.)

Internetska stranica Radio-televizije Vojvodine

https://www.rtv.rs/sr_lat/politika/vucic-hocemo-da-kupimo-nesto-specijalno-za-vojsku-oruzje-jace-od-hajmarsa_1569977.html

Članak - *Erdogan u Beogradu: Najavljena saradnja u namenskoj industriji i 'drugačiji signali prema BiH'* (11.10.2024.), Internetska stranica Radija Slobodna Evropa

<https://www.slobodnaevropa.org/a/erdogan-beograd-vucic-biznis-forum/33154224.html>

Saopćenje „Obavezno služenje vojnog roka od narednog septembra“ (21.9. 2024.)

Internetska stranica Vlade Republike Srbije

<https://www.srbija.gov.rs/vest/818656/obavezno-sluzenje-vojnog-roka-od-narednog-septembra.php>

Ozbiljan rast vojnih budžeta u regionu u 2024. godini (26.2.2024.), Balkanska bezbednosna mreža <https://www.balkansec.net/post/ozbiljan-rast-vojnih-bud%C5%BEeta-u-regionu-u-2024-godini>

Članak „NATO članice vidše izdvajaju za obranu, RH opet ispod dva posto“ (22.2.2024.), Internetski portal „Obris – Obrana i sigurnost“
<https://obris.org/hrvatska/nato-clanice-vise-izdvajaju-za-obranu-rh-opet-ispod-2-posto/%C5%BE>

Saopćenje „Ministar Anušić u Bruxellesu: RH će dva posto BDP-a izdvajanja za obranu dosegnuti do 2027. godine“ (14.6.2024.)
Internetska stranica Ministarstva obrane Republike Hrvatske
<https://www.morh.hr/ministar-anusic-u-bruxellesu-rh-ce-dva-posto-bdp-a-izdvajanja-za-obranu-dosegnuti-do-2027-godine/>

Obrazloženje posebnog dijela Budžeta Republike Hrvatske, 030 Ministarstvo odbrane, Plan za 2025. i 2026.
Internetska stranica Ministarstva obrane Republike Hrvatske
https://www.morh.hr/wp-content/uploads/2024/01/3_3-financijski-plan-2024-2026-obrazlozenje-posebnog-dijela-razdjel-i-glave.docx

Članak - *Kupujemo oružje za 3,8 mlrd. eura! Stižu Black Hawkovi, brodovi, oklopnjaci, rakete, avioni...* (24.15.2023.)
Internetska stranica „Jutarnjeg lista“
<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/kupujemo-oruzje-za-3-8-mlrd-eura-stizu-black-hawkovi-brodovi-oklopnjaci-rakete-avioni-15328817>

Strategija nacionalne sigurnosti Republike Hrvatske (2017.)
Internetska stranica Narodnih novina Republike Hrvatske
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2017_07_73_1772.html

Objava „Moderna Hrvatska vojska“ (24.5.2024.)
Internetska stranica Ministarstva obrane Republike Hrvatske
<https://www.morh.hr/moderna-hrvatska-vojska/>

Članak - *Hrvatska kupuje Bayraktare* (4.10.2024.)
Internetski portal „Obris – Obrana i sigurnost“
<https://obris.org/hrvatska/hrvatska-kupuje-bayraktare/>

Članak - *Ima li smisla veliko naoružavanje Hrvatske: 'Nemamo niti strateški plan obrane...'* (13.8.2024.), Internetski portal „Tportal“
<https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/ima-li-smisla-veliko-naoruzavanje-hrvatske-nemamo-niti-strateski-plan-obrane-foto-20240813>

Članak „U Hrvatskoj obavezni dvomesečni vojni rok od 1. januara“ (16.8.2024.)
Internetski portal Radija Slobodna Evropa
<https://www.slobodnaevropa.org/a/hrvatska-obavezno-vojni-rok/33081294.html>

Članak „1. siječnja počinje vojni rok, trajat će dva mjeseca. Anušić: Sve je spremno“ (23.9.2024.), Internetski portal „Index“
<https://www.index.hr/vijesti/clanak/1-sijecnja-pocinje-vojni-rok-trajat-ce-dva-mjeseca-anusic-sve-je-spremno/2600676.aspx>

Saopćenje „Ministri Anušić i Pistorius potpisali Pismo namjere za nabavu novih moćnih Leoparda 2A8” (28.10.2024.)

Internetska stranica Ministarstva obrane Republike Hrvatske

<https://www.morh.hr/ministri-anusic-i-pistorius-potpisali-pismo-namjere-za-nabavu-novih-mocnih-leoparda-2a8/>

Članak „Ovo su svi detalji: Otkriveno koliko će Hrvatska platiti 50 novih njemačkih tenkova!” (28.10.2028.), Internetska stranica „Jutarnjeg lista“

<https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/ovo-su-svi-detalji-otkriveno-koliko-ce-hrvatska-platiti-50-novih-njemackih-tenkova-15516884>